

**La Model, memòria cívica i democràtica:
la lluita per les llibertats i els drets socials
Ateneu de Rubí (Aula d'Extensió Universitària), 20 de setembre 2017**

Agraïments a la gent de l'Aula per la possibilitat de compartir aquest espai de memòria des de la meva experiència personal. Algunes reflexions que m'agradaria útils, en els temps actuals, sens dubte apassionants.

1.2. **Associació Catalana.** Un parell d'anotacions. A) Més de 42 anys sense defallir. Fundada el 18 de febrer 1975 i legalitzada el 27 de febrer de 1976 (els antecedents són anteriors: 1967). Treballant per la recuperació de la memòria històrica. **NO ÉS CERT DONCS QUE NO S'HAGI TREBALLAT PER LA MEMÒRIA HISTÒRICA. No ho han fet els Governos, ni a Espanya, ni a Catalunya.** B) La necessitat d'un **Memorial Democràtic** es va proposar al **gran acte del Liceu del 2002**. I el primer Govern que ho va posar en marxa, va ser el Tripartit, l'any 2007. Que va quedar congelat fins va dos anys, on R Romeva l'ha recuperat en aquest procés. Afegir que el març del 2011 vam fer un gran acte reclamant **Memòria i Justícia contra la impunitat**. Generació TOP (1963/1977). Una generació que no es va resignar i que va comptar amb la presència d'Ada Colau (activista moviments socials).

3.4.5. **Parlar de la Model** és una manera d'interpel·lar-nos sobre la **nostra història col·lectiva. 113 anys d'història.** La més cruel per la gent de la nostra generació: la mort de **Puig Antich a garrot vil**, però no és la única. 40 persones van ser executades a La Model. Ho expliquem molt bé Agustí Alcoberro, Manel Risques i César Lorenzo. **Algunes absències:** la repressió dels **anys 40/50**, les lluites dels **anys 60/70** i **les preses polítiques i comunes** (1955/1963).

6.7.8. Voldria amb les seqüències següents facilitar algunes referències molt properes. Tot va començar aquell 18 de juliol, **cop militar fracassat** i convertit en una cruenta guerra de tres anys per **Franco** i els suports internacionals: **Hitler i Mussolini**. M'agrada recuperar aquesta imatge de **l'Olimpiada Popular de Barcelona**, rèplica als Jocs Olímpics de Berlín. Tot un símbol, molt de temps oblidat. Les milícies antifeixistes i la defensa de la legalitat republicana (explicada per Teresa Pàmies) i alguns protagonistes singulars: **Maria Salvo** (una de les organitzadores de **l'Olimpiada Popular i 16 anys de presons**, també), fotografiada per un altre heroi desconegut: Francesc Boix.

9.10.11.12.13. **Exili, Camp d'Argelers. 100.000 Republicans espanyols:** el seu delictes defensar la República i el feixisme. L'any passat es va instituir el 5 de febrer com a **Jornada de l'Exili i la Deportació. L'Associació hi era** amb la darrera bandera de l'Exercit Popular de la República. Els **francesos** tampoc volien conèixer aquesta memòria. La lluita contra el feixisme i els camps de nazis (recuperada per **Montserrat Roig**, gràcies a Josep Benet): **Neus Català**, Rubí, i **Francesc Boix**, el fotògraf de Mauthausen. Va fer i va treure més de 40.000 fotografies, l'únic espanyol que va poder declarar al Tribunal de Nuremberg. Va morir amb poc més de 30 anys. L'alcaldesa de París, la socialista Anne Hidalgo, li ha fet un reconeixement i homenatge aquest mes de juny. **Un país com el nostre que aspira a obrir un procés constituent hauria de tenir-los com a referents ètics i morals i estudiar-los a les escoles.** Les nostres autoritats no van anar als camps

fins el 2005. Quina vergonya! Rubí, 11 persones deportades a camps, cal rescatar-los!!!

14.15.16. **La lluita clandestina.** Són els anys 40 i 50. **Aquests no hi són** a l'exposició que veureu a la visita programada. Joaquim Puig Pidemunt, director de Treball, Numen Mestres, responsable de la JSUC, Angel Carrero, van ser afusellats al Camp de la Bota, d'altres molts van ser salvatgement torturats: **Sebastià Piera**, un heroi de la resistència partiana. El Camp de la Bota es va poder recuperar de l'oblit gràcies a les polítiques del Memorial Democràtic, 2005 i el seu primer director Miquel Caminal, que ha senyalitzat moltes de les rutes de la nostra memòria col·lectiva. **No s'havia fet res en 28 anys de democràcia i autogovern**, per part de la Generalitat. La Tomasa Cuevas, el Gregori, Miguel Núñez, el Lluís Bielsa, entre d'altres inquilins de la Model tampoc els trobareu a "La Model ens parla".

17.18.19. **La lluita dels anys 60** per millorar les condicions de vida de la gent. Volia dir moviment veïnal, i lluites socials. Candidats per La Model. **Riuada del 62.** Milers de morts. Interrelació entre el moviment obrer i el veïnal. Terrassa, Rubí. "La acción subversiva prospera en progresión geométrica.

20.21. **La lluita del moviment obrer**, de CCOO. Juan Martínez (terrassenc, rubinenc), Cipriano García. "La formació l'any 1967 de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya", fet rellevant, Carmen Molinero. Tampoc apareixen (aquests veritables patriotes) a l'exposició organitzada per la Generalitat.

22. **La defensa de la nostra llengua. Treball**, ens hem oblidat de Puig Pidemunt, assassinat el 49, i no sabem qui era **Enric Vives**, va morir octubre del 2013. Un dels molts herois anònims de la lluita antifranquista. El vaig conèixer els anys 60, a les reunions clandestines del PSUC a París. **El dia del seu enterrament, Pau Verrié ens explicava com el seu pare Frederic-Pau Verrié, empresonat a La Model, responsable de l'escola de català va passar el relleu a l'Enric Vives**, que es va fer responsable. Va ser el corrector de català de totes les publicacions clandestines del PSUC. Al seu **enterrament 10 persones**. Entre elles Salvador Alsius: Enric Vives, lluitador antifranquista i militant del PSUC va ser l'impulsor del model de català de TV3!!! Com és possible aquesta desmemòria. *Omnium Cultural*, tan actiu ara, tampoc hi era.

23.24.25.26.27. **El combat per la llibertat.** Militàncies i consciència de classe. Primers de maig, 300 persones, Font de les Canyes, calia organitzar-se. Assemblea de Catalunya, i lluita unitària. La militància cap frivolitat.

28. 29. 30. 31. **La transició i final de la dictadura: combat per les llibertats, 1976, tortures, censura**, Carabanchel. **Amnistia de 1976.** TOTHOM al CARRER. **Gener de 1977. Atocha.** Dolores i Javier Sauquillo. **Carabanchel no existeix cap referència que ho recordi, la DGS, tampoc (a la Puerta del Sol).**

32. 33. 34. **Importància d'una memòria viva.** Una **memòria fraternal, solidària** amb els pobles d'Espanya. 40 aniversari de Atocha. Cal recordar el paper dels despatxos **laboralistes**, defensant a les persones perseguides per la dictadura. Manuela, Cristina i Paca, compromís i ètica. **A voz ahogada**, relata la vida a les presons. Un dels seus protagonistes: **Enric Pubill, 12 anys a les presons!**, mort recentment, tornant de Madrid. El nostre President. També comptem ara amb les institucions, el juny passat **el Parlament va aprovar per unanimitat la llei que declara il·legals els consells de guerra del franquisme** a Catalunya. Maria Salvo (única supervivent de les Dones del 36) i Lluís Bielsa.

35. 36. 37. La *Model és la Model*, sense oblits ni manipulacions. Espai per recuperar la nostra història/es. Al servei del combat per la llibertat i els drets socials. **Per entendre el present i encertar en el futur hem d'haver llegit el nostre passat.** Sense nostàlgies. Gràcies per la vostra paciència. Aquí ens teniu, Carles Vallejo, Antonia Jover, preservant la memòria de la lluita clandestina. Es cert que s'ha esgotat un període, el de la Constitució del 78 i Estatut del 79. Cal girar pàgina, i "caldrà fer foc nou", com deia Miquel Martí Pol. Però caldrà preservar la memòria per fer possible més llibertat, més igualtat i més fraternitat.

Domènec Martínez